

Foto: Boštjan Martinjak

Vladimir Braco Mušič – profesor, mentor, tovariš, osemdesetletnik

Profesorja sem prvič srečal kot študent na Fakulteti za arhitekturo. Sedel sem zadaj, predaval je sorazmerno tiho in ujel sem le delčke povedanega. Verjetno bistvene, saj je bil zelo zadovoljen z mojim izpitnim izdelkom. Pomagal sem si z njegovo knjigo *Urbanizem – bajke in resničnost* (1980), ki je še vedno najpogosteje navajani vir v kakršnem koli resnem in strokovno odgovornem pisanju o urbanizmu ali prostorskem načrtovanju v Sloveniji. Asistentu so bile vaje komaj zadovoljive. Za vpis ocene v indeks je bilo treba na Tomšičevo, saj je takrat od tam, na Mestnem komiteju za urbanizem in varstvo okolja, poveljeval mestnemu urbanizmu oziroma koordiniral delo petih občinskih urbanističnih teles. Ponovno sva se srečala nekaj let pozneje na predavanjih o metodiki urbanističnega načrtovanja v okviru interdisciplinarnega podiplomskega študija načrtovanja in urejanja prostora. Nisem še vedel, da ga je pomagal ustanoviti ob koncu sedemdesetih let prejšnjega stoletja, po končanem ameriško-jugoslovanskem projektu študija regionalnega in urbanističnega načrtovanja. Predaval je glasno, igrivo in zabavno, pravzaprav je urbanizem lahko zabaven posel, morda pa je bil način posredovanja vedenja o urbanizmu

posledica njegove vrnitve v raziskovalne in projektantske vode na Urbanistični inštitut (takrat še socialistične) Republike Slovenije, kjer je bil direktor v najslavnejših časih te ustanove.

Potem sem imel priložnost sodelovati pri nekaj projektih, ki jih je vodil, žal, bistveno manj ambicioznih od tistih, ki jih je s sodelavci vodil prej, na primer Split III, Ruski car, Maribor – jug, in zanje požel slavo, nagrade in mednarodna priznanja. Takih naročil pač ni bilo več, družbeni okvir se je spreminjal, ampak projekti so bili vseeno zanimivi in polni izzivov. Začelo se je s prostorskimi ureditvenimi pogoji za Bizovik, v okviru katerih je bilo treba rešiti politično zadrego napačne urbanistične odločitve in pripraviti za vaščane pomirjujoči načrt. Opazoval sem nastajanje urbanističnega dokumenta za (pre-novo) zgodovinskega središča Novega mesta na sosednji mizi, v spodnjih prostorih pa spremljal pisanje študij in raziskav o politiki prostorskega razvoja Slovenije in regulacijskih elementih v urbanističnih dokumentih in drugih študij za prostorsko načrtovanje na državni in občinski ravni, tudi prve omembe trajnostnega razvoja kot nove paradigme.

Nadaljevali smo oblikovanje sprememb in dopolnitev občinskega načrta Novega mesta, pri katerem smo, mimogrede, res prvi vrisali del poteka tretje razvojne osi v prostorski dokument, in več študij projektov, na primer univerzitetnega kampusa v Drgančevju, študij izvedljivosti velodroma, manjše ureditve v Bršljinu in podobno. Za projektantsko delo je bil žal vedno premalo časa, obveznosti v različnih odborih in visokih forumih za znanstveno-raziskovalno delo in prostorsko razvojno politiko so od njega mnogokrat zahtevale veliko moči.

Teh je imel še vedno dovolj, da smo v popoldanskem času lahko pripravljali revijo *Urbani izziv*, ki jo je kot glavni urednik urejal med letoma 1993 in 1996. Toda sodelovanje pri *Urbanem izzivu* je bilo le nadaljevanje obsežnega publicističnega dela, saj je bil redni pisec v vseh slovenskih in jugoslovanskih arhitekturnih in urbanističnih revijah, kot so *Arhitektura*, *Sinteza*, *Arhitektov bilten*, *Teorija in praksa*, *Naši razgledi*, *Razgledi* in podobno.

Tudi po upokojitvi je ostal zelo dejaven in prisoten na prostorsko-načrtovalnem in urbanističnem prizorišču, saj je komaj mogoče, da kakšen pomembnejši dogodek v Sloveniji mine brez njega za govorniškimi odrom ali vsaj v občinstvu.

Dragi profesor, mentor in starejši tovariš, veliko zadovoljstva, radosti in zdravja vam želim ob vašem prazniku in se že vnaprej veselim branja obeh obljubljenih knjig, zlasti tiste o začetkih povojnega urbanizma v Sloveniji.

Ivan Stanič